

טועמיה - חיים

לחיות עם הזמן בשבת קודש

ערב ש"ק פ' נצבים-וילך תשפ"ג

הרב **מרדכי אלון שליט"א**

נכתב ונערך משמיעה ע"י תלמידים - לא מוגה

זמני כניסת ויציאת השבת:

ירושלים - 18:15 | 19:31

תל אביב - 18:37 | 19:33

חיפה - 18:26 | 19:33

טבריה ומגדל - 18:31 | 19:29

באר שבע - 18:36 | 19:32

בכל צרתם (לא) לו צר

על-חומתיך ירושלים הפקדתי שמרים כל-היום וכל-הלילה תמיד לא יחשו המזכרים את-ה' אל-דמי לכם. ואל-תתנו דמי לך עד-יכוונן ועד-ישים את-ירושלים תהלה בארץ. (י"ז)

יש כאן שיחה על הקב"ה בין המזכירים את הקב"ה לבין השומרים שעל החומות. הם אומרים לאלו המזכירים את ירושלים 'אל תתנו לקב"ה לדום עד שהוא יכונן את ירושלים מחדש, 'תהילה בארץ'.

נשבע ה' בימינו ובזרוע עזו אם-אתן את-דגנך עוד מאכל לאיביך ואם-ישתו בני-נכר תירושך אשר יגעת בו. (שם ח')

חמוץ בגדים

נדלג לפסוקים האחרונים של הפטרה, שכאמור חותמים את הפטרות השנה ואת הפטרות הנחמה, ואיתם אף ניכנס לראש השנה -

מי-זה | בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה זה הדור בלבוש צעה ברב כחו... (ס"ג, א')

והוא עונה -

...אני מדבר בצדקה רב להושיע. (שם)

מישהו עומד או עומדת פה ושואל 'מי זה בא מאדום?' האם זה המשיח? על מי מדובר? צריך להבין למי הנביא מתכוון ומהו התיאור שלו - חמוץ בגדים - בגדיו חמוצים מדם או מיון, "הדור בלבשו צועה ברוב כוחו" - מי שמצליח ברוב כוחו להניע ולטלטל את כל מה שסביבו?, והוא עונה - "אני מדבר בצדקה, רב להושיע". ואז השואל שב ושואל אותו -

מדוע אדם ללבושך ובגדיך כדרך בגת. (שם ב')

והעונה עונה -

פורה | דרכתי לבדי ומעמים אין-איש אתי ואדרכם באפי וארמסם בחמתי ויו נצחם על-בגדי וכל-מלבושי אגאלתי. (שם ג')

פורה, הוא משטח הדריכה של הענבים. על פי המפרשים, זה נקרא פורה כי שם הענבים מתפוררים מהשזרות שלהן. והעונה משיב - 'לא עזרו לי במלחמה ולכן אני נראה כך כי אני נלחם בכל לבדי'. דרכתי אותם בכעס, ולכן היין שלהם ניתז על בגדי וזו הסיבה לבגדים שלי. המילה 'אגאלתי' היא מענינת כי היא מזכירה גאולה אבל כאן היא מלשון לכלוך כפי שמופיע במפרשים. זה מתאר מציאות של טינוף, כמו "לחם מגואל"

כחור ובתולה בזיווג שני

פרשת ניצבים וילך היא השבת האחרונה של השנה שלנו ואני מבקש שנלמד הפעם יחד את הפטרת הפרשה, לא לפני שנגיד כמה מילים על הפרשה עצמה.

אנו נמצאים בסיומן של הפטרות הנחמה. השבת נקרא את הפטרת הנחמה האחרונה. נפתח ב'הערה לסדר' - כאשר ישנן פרשות מחוברות, בדר"כ קוראים את הפטרה של הפרשה השניה. אמנם הדבר הזה אינו נכון אף פעם כאשר הפרשות הן ניצבים-וילך, כי לעולם קוראים במצב כזה את הפטרת ניצבים, מפני שפרשה זו נקבעה להיקרא בסיום השנה גם כאשר הן נפרדות. כלומר זו הפטרה השביעית של הנחמות, והיא לעולם תהיה הפטרה המסיימת את השנה, בין אם ניצבים נקראת בפני עצמה וחותרמת את השנה ובין אם ניצבים-וילך מחוברות והן מסיימות יחד את השנה.

בכל הפטרות הנחמה, על אף שהן לא על סדר הפרשיות אלא על סדר הזמנים (פורענות - נחמה - תשובה), תמיד יש קשר לפרשות, אבל בניצבים זה כפל כפליים והיא אף ההכנה שלנו לראש השנה. לכן נעסוק בהפטרה, כאשר תוך כדי הלימוד עוד נחזור לפרשה, אבל נפתח כאמור בפסוקי ההפטרה -

שוש אשיש ב-ה' תגל נפשי באלהי כי הלבישני בגדי-ישע מעיל צדקה יעטני כחתן יכהן פאר וכפלה מעצה כליה. כי כארץ תוציא צמחה וכגנה זרועיה תצמיח כן | ה' א-להים יצמיח צדקה ותהלה נגד כל-הגוים. למען ציון לא אחשה ולמען ירושלים לא אשקוט עד-יצא כנגה צדקה וישועתה כלפיד יבער. (ישעיהו ס"א, י' - ס"ב, א')

ההמשך בדימוי לחתן וכלה אף מתחזק בפסוקי הבאים -

לא-יאמר לך עוד צוובה ולארצה לא-יאמר עוד שממה כי לך יקרא חפצי-בה ולארצה בעולה כי-חפץ ה' בך וארצה תבעל. כי-יבעל כחור בתולה יבעלה בניך ומשוש חתן על-כלה ישיש עליך אלהיך. (שם ד'-ה')

החתן והכלה חוזרים פה כמו בפתיחת הפטרה, ולא סתם חתן וכלה אלא 'כחור ובתולה'. זה דבר שמחייב הבנה - לכאורה היינו בגלות ולכן זה זיווג שני, מעין "מחזיר גרושתו", אבל הפסוק מתאר אותנו דווקא בכחור ובתולה. המלבי"ם אומר שזה בא לתאר שהגאולה לא תהיה בזיווג שני אלא בזיווג ראשון - "אשת נעורים כי תימאס", וצריך להבין את זה עומק.

לֹא לְעַם וְהוּא יְהִי־לָךְ לְאֱלֹהִים כְּאֲשֶׁר דָּבַר-לְךָ... (דברים כ"ט, ט"ו-י"ב)

רש"י אומר שם במקום את פשוטו של מקרא. נקשיב לו טוב - למען הקים אותך היום לו לעם. כל כך הוא נכנס לטרות, למען קיים אותך לפניו לעם. והוא יהיה לך לאלהים. לפי שדבר לך ונשבע לאבותיך שלא להחליף את זרעם באומה אחרת, לכך הוא אוסר אתכם בשבועות הללו, שלא תקניטוהו, אחר שהוא אינו יכול להבדל מכם, עד כאן פירשתי לפי פשוטו של פרשה...

זה פשוטו של פרשה! הקב"ה, הכל יכול, לא יכול להיבדל מאיתנו, וכיוון הוא לא יכול להפר את הברית (כי הוא התחייב בברית עולם לנצח ישראל והוא לא יכול להפר את הברית ולכן הוא לא ימיר אתכם באומה אחרת) ואתה כן יכול (כי לך באופן פרטי יש בחירה חופשית), לכן זה לא יפה אז 'אל תקניטוהו'. זו "פשוטו של פרשה", אומר רש"י. ואם תרצו לומר שזה ענין של עם ישראל ככלל אבל לא כפרט, הרי שהפרשה ממשיכה ומתארת איך הקב"ה הולך ומביא כל אחד ואחד מבני ישראל מהמקום שבו הוא נידח כי הוא מחויב לכל אחד ואחד מכל המקומות אליהם הוא התגלגל.

אולה אישית

זכיר שוב את השאלה ששאלנו - אנחנו כבר אחרי כמעט ארבעת אלפים שנה. איך זה 'בחור ובתולה'? אנחנו הרי זקנים. אם תגיד שזה מפגש זקנים נוסף אחרי הרבה דורות, ניחא, זה גם מרגש, אבל איך 'בחור ובתולה'? ומה היה כל השנים האלה באמצע שלא היינו פה? וצריך גם להבין את המושג ניצבות. מה זה 'ניצבים'. ומאיפה רואים שמדובר בכל פרט ופרט? - זה יבואר בהמשך הפרשה -

וְהָיָה כִּי-יָבֹאוּ עֲלֶיךָ כָּל-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה אֲשֶׁר נָתַתִּי לְפָנֶיךָ וְהִשְׁבַּתְתָּ אֶל-לִבְּךָ בְּכָל-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדְיַחְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה. (שם ל', א')

קשה לומר את זה - הקב"ה מדיח? כן. מסית ומדיח. ברובד אחד של התמונה הקב"ה הדיח אותך למרחקים גדולים מאד. לאן לא הגעת באופן פרטי. ואז -

וְשָׁבְתָּ עַד-ה' אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹלִי כְּכֹל אֲשֶׁר-אָנֹכִי מְצַוֶּה הַיּוֹם אֵתָּה וּבְנֶיךָ בְּכָל-לִבְּכֶם וּבְכָל-נַפְשְׁכֶם. (ב')

הרמב"ן אומר שאין זו מצווה אלא הבטחה שהקב"ה יחזיר אותנו וישיב אותנו, ואז אנחנו מצויים לעשות את זה. הרמב"ן אומר שם שזה לשון ציווי והבטחה גם יחד - "הוא הבטחנו שאין ישראל נגאלין אלא בתשובה והוא הבטיחנו שסוף ישראל לעשות תשובה ומיד הם נגאלים".

וְשָׁב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת-שְׁבוּתְךָ וְרַחֲמֶךָ וְשָׁב וְקִבְּצָה מִכָּל-הַעַמִּים אֲשֶׁר הִפְצִיךָ ה' אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה. אִם-יְהִי נִדְחָךְ בְּקִצְהָ הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יִקְבְּצָה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם יִקְחֶהָ. וְהִבְיָאָה ה' אֱלֹהֶיךָ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר-יְרֻשׁוּ אֲבֹתֶיךָ וְיִרְשָׁתָהּ וְהִיטְבַּח וְהִרְבֵּה מְאֹדְתֶיךָ. (ג'ה')

מופיע בספה"ק ש-"את לבבך ואת לבב" אלו ראשי תיבות 'אלול'. רש"י מביא על זה שני פירושים -

ככתוב במלאכי. ויחד עם זאת יש כאן משחק מילים על הגאולה.

קואליציית יחיד

לאט לאט מבינים אותם המזכירים כי זה שבא מולם בלבוש הוא הקב"ה בעצמו. הוא הדור בלבושו, הוא הדורך בגת, והוא בא ומודיע לנו -

כִּי יוֹם נָקַם בְּלִבִּי וּשְׁנַת גְּאוּלֵי בָּאָה. וְאֵבִיט וְאֵיִן עֲזֹר וְאֲשַׁתּוּמָם וְאֵיִן סוּמָךְ וְתוֹשַׁע לִי זְרַעִי וְחַמְתִּי הִיא סִמְכַתִּי. (שם ד'-ה')

והוא אומר - 'חיפשתי משהו שיהיה איתי בקואליציה ולא מצאתי. אני לבד. אף אחד לא הצטרף אלי'. והוא נשאל - 'מול מי אתה נלחם?' - 'מול אדום', 'נו', אז למה אתה לא שולח משהו שיילחם עבורך?, הרי גם מול עמלק משה ישב על הגבעה ויהושע חלש את האויב!', והתשובה -

וְאֵבִיט עַמִּים בְּאֵפִי וְאֲשַׁכְּרֶם בְּחַמְתִּי וְאִירִיד לְאָרֶץ נִצְחָם. (שם ס"ג, ו')

נשים לב איך שהיין והדם מעורבבים כאן יחד. 'אני הלוחם, אני המדבר בצדקה רב להושיע'. ואז עונה הכלה, כנסת ישראל, לחתן, בחדר הייחוד אחרי החופה של "שוש אשיש ב-ה". והיא מדברת כאילו לעצמה -

חֲסִדֵי ה' | אֲזַכִּיר תְּהִלַּת ה' כִּלְעָל כָּל אֲשֶׁר-גָּמְלָנוּ ה' וְרַב-טוֹב לְבֵית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר-גָּמְלָם פְּרַחֲמֵי וְכָרַב חֲסִדָּיו. וַיֹּאמֶר אֶךְ-עַמִּי הִמָּה בְּנִים לֹא יִשְׁקְרוּ וַיְהִי לָהֶם לְמוֹשִׁיעַ. (ז')

הכלה מתפעלת ומדברת כאילו לעצמה ולא לחתן בכלל, ואף היא עונה לעצמו. ואז בא הפסוק האחרון, סוף הנחמות, שהוא פסוק תמוה מאד -

בְּכָל-צָרָתָם | (לא) לֹא צָר וּמְלֶאכֶה פָּנָיו הוֹשִׁיעֵם בְּאֵהֲבָתוֹ וּבְחַמְלָתוֹ הוּא גֹאֲלָם וַיִּנְטָלֵם וַיִּנְשָׂאֵם כָּל-יְמֵי עוֹלָם. (שם ח')

יש כאן קריא וכתיב. הכתיב הוא 'לא' והקריא הוא 'לו'. הקב"ה מיצר בכל הצרות של עם ישראל. אבל מה הפירוש לפי הכתיב? - עוד מעט נראה שהכתיב הוא הדרך להבין את הקריא.

חז"ל אומרים מיד שבוודאי אין הכוונה שלא צר לו "בכל צרתם" כי הרי כתוב מיד "באהבתו ובחמלתו הוא גאלם", אך צריך להבין את הפסוק. להלן.

התיאור הזה של הקב"ה בבגדי לוחם, יוצא בבגדים אדומים מדם, דגמ"ח, מבואר כפי רש"י והרד"ק מתארים במקום בהרחבה - 'אתם שואלים למה אני נראה כך? אף אחד לא עוזר לי במלחמה. זו המלחמה שלי. אני עצמי נלחם'. "כי מכה אמחה את זכר עמלק מתחת השמים" - זה אני ולא אף אחד אחר. אני מנהל את המלחמה הזו לבד. "יום נקם בלבי ושנת גאולי באה".

מיד נחזור ובאר את הפסוקים הללו אבל בואו נראה את זה על רקע תחילת הפרשה שלנו -

אַתֶּם נֹצְבִים הַיּוֹם כְּלָכֶם לְפָנַי ה' אֱלֹהֵיכֶם רְאִשֵׁיכֶם שְׁבִטֵיכֶם זְקֵנֵיכֶם וְשִׁטְרֵיכֶם כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל... לְמַעַן הָקִים אֶתְּךָ הַיּוֹם |

מה יהיה על אבא?

כשאני מתפלל רפאנו, לצאת מגלות, שיהיה לי טוב, אני מתפלל על הכאב שלי, על הגלות שלי. הצדיק הירושלמי ר' אשר פריינד ז"ע"א שאל על הפסוק "וסיף דעת יוסיף מכאוב" (קהלת א', י"ח) שהכוונה היא לכאורה להוסיף דעת את ה', להוסיף דעת בעבודת ה', וא"כ למה זה מוסיף מכאוב ולא מוסיף שמחה? והוא ענה - כי מי שמוסיף דעת ומבין וחי את השכינה באמת וחושב על הכאב של השכינה בגלות, מגיע לכזה מכאוב שאדם רגיל לא יכול לעמוד בו אפילו רגע אחד. הכאב הפרטי שלו הוא אפס קצהו אל מול הכאב של השכינה - "בכל צרתם לא צר" לעומת מה שלו עצמו צר. כל הצרה והכאב. משל לילד שפשע ונפל והגיע לאן שהגיע והוא עובר כל מיני דברים. מדי פעם הוא רואה את תמונת אביו הצדיק והמופלא והוא אומר לעצמו - "לא אכפת לי מעצמי אם אצא לחופש או לא אצא, אבל אבא, מה יהיה איתו? כמה הוא סובל!" - זה משל נפלא אבל כל כך לא מספיק כי בעצם בתוך אותה צרה, בתוך אותו שבר, שם הקב"ה בונה את העולם ממקומות שאני לא יכול להבין -

מדוע אדם לְבוּשָׁה וּבְגָדֵי כְדָרָה בְּגָתָהּ פּוֹרָה וְדָרְכָתִי לְבָדִי וּמְצַמִּים אֵין-אִישׁ אִתִּי...

'אז למה לא לקחת לעצמך מישהו שיעזור, אולי איזה מלאך? - אם כ"כ קשה לך לקבץ גלויות, כל אחד ואחד, אולי תיקח איתך מישהו? איזו פמליה? - לא הבנתם כלום, עצם השאלה מעידה על חוסר ההבנה - זו השכינה שנמצאת איתך בגלות ומהמקום הכי נמוך היא מעלה עוד ועוד ועוד.

תפסיק לחשוב על עצמך

על הפסוק -

וְאֵי-גַם זֹאת פְּהִיּוֹתָם בְּאַרְץ אֲבִיבָהֶם לֹא-מֵאֲסָתִים וְלֹא גְעֻלָּתִים לְכַלְתָּם... (ויקרא כ"ו מ"ד)

מביא הזה"ק משל על אשה עזובה שהיתה זרוקה בשוק של בורסקי, שוק מסריח של מעבדי עורות, והדוד או האבא, בא לחפש אותה, וכאשר הוא נכנס לאותו שוק ומוציא אותה, הוא לוקח אותה עם בשמים מופלאים שמעולם לא היו וכך כל השוק הופך להיות בעל ניחוח מופלא שמעולם לא היה. "לא מאסתים ולא גאלתים לכלותם" - מפני שכל כך כלתה נפשי אליהם! "לכלותם" זה לא להרוג אותם אלא הפוך - מפני שכל כך כלתה נפשי אליהם לכן לא מאסתים ולא געלתים.

כתוב בכל הספרים הקדושים שהתפקיד העיקרי של האדם בתפילה, והוא כ"כ קשה, זה לכונן -

...לשום כל כוונתו וטוהר מחשבתו בתפלתו רק להוסיף תת כח בהעולמות הקדושים. ולעורר בקולו הקול העליון לאמשכא מניה ברכאן ונהירו לכלא. להעביר רוח הטומאה מן העולם ויתוקן עולם במלכותו ית"ש. ולא על ענייני וצרכי עצמו כלל. וענייני הראות בנוסח תפלת ר"ה שהוא מסודר מראשו עד סופו רק על כבוד מלכותו ית"ש שתעלה כבתחלה קודם חטא אדה"ר. וגם נוסח תפלת כל השנה. אף שלפי פשוטו הנראה רובו ככולו מסודר על ענייני צרכי עצמו. ודאי ברור לכל מבין וממקומו הוא מוכרע

ושב ה' אלהיך את שבותך. היה לו לכתוב והשיב את שבותך, רבותינו למדו מכאן, כביכול שהשכינה שרויה עם ישראל בצרת גלותם, וכשנגאלין הכתיב גאולה לעצמו שהוא ישוב עמהם... (שם רש"י ג')

השכינה שרויה יחד עם ישראל בצרה - "בכל צרתם לו צר". ובעת הגאולה - הקב"ה הכתיב גאולה לעצמו יחד עם ישראל. כמו הכתבה שהמורה נותנת בכיתה לתלמידים, רק שכאן הקב"ה מכניס גם את עצמו בחובת ההכתבה, וכל עוד הם לא נגאלים גם הוא בגלות איתם. ורש"י ממשיך ומביא שם פירוש נוסף -

...ועוד י"ל שגדול יום קבוץ גלויות, ובקושי, כאילו הוא עצמו צריך להיות אוהז בידי ממש איש ממקומו, כענין שנאמר 'ואתם תלקטו לאחד אחד בני ישראל' (ישעיה כו, יב), ואף בגלויות שאר האומות מצינו כן - 'ושבתי את שבות מצרים' (יחזקאל כט, יד). (שם)

יום קיבוץ הגלויות הוא קיבוץ הגלויות מכל העולם לארץ ישראל אבל הוא גם יום קיבוץ כל הנידחים, של כל אחד ואחד. והגאולה היא אישית, פרטית - "ואתם תלקטו לאחד אחד בני ישראל". מבהיל.

שתי נחמות

מהן בעצם הפטרות הנחמה ומה מגמתן? דיברנו פעמים רבות על הכפילות שבנחמה - "נחמו נחמו עמי", "כי ניחם ה' ציון - ניחם כל חרבותיה". יש נחמה שאני מנחם אדם ואומר לו "בעז"ה תצא מכל הצרות ויהיה טוב". אין אלו הנחמות של הפטרות שלנו. אך יש נחמה אחרת שבה אני רואה את הקב"ה בכבודו ובעצמו הנמצא איתי בכל חור בגלות, בכל מה שעברתי ובכל מה שקרה, ובכל נידחות שלא נידחתי, בפרט ובכלל, ואז מסתבר לי שבעצם זה הוא ית', עם האדום ללבשו, שדורך את הענבים בגת, ומוציא מכל רגע ורגע, מכל שבר ושבר, מכל מקום נמוך, את הגודל האלוקי האינסופי הכי גדול שיכול להיות.

יש נחמה שאומרת שמחר בבוקר יהיה בסדר - ואז צריך לאסוף כוחות ואין ברירה אלא להמשיך. זו נחמה אנושית, אבל יש נחמה שאפילו הנביאים לא יכולים לתת אותה, ולכן כשהנביאים אומרים "נחמו נחמו עמי" עם ישראל לא מקבל את הנחמה בתחילה - "ותאמר ציון עזבני ה'", והם חוזרים אל הקב"ה בהפטרה השלישית ואומרים לו - רבש"ע, "עניה סוערה לא נוחמה", ואז אומר הקב"ה - אם כך, "אנכי אנכי הוא מנחמכם" - פעמיים, כי פעם אחת זו נחמה 'רגילה' שמחר בבוקר יהיה בסדר, אבל הכפילות באה לומר לעם ישראל - 'אבל אתם עוד תראו איך אני נמצא שם, באדום, בפנים, שבתוך הגלות גם זה אני'. ואז הוא אומר לנו - "רני עקרה לא ילדה". וצריך להבין, אם היא עקרה איך היא יכולה לרונ ולשמוח? "כי רבים בני שוממה מבני בעולה אמר ה'" - איך יכול להיות שבני השוממה רבים מבני הבעולה? זה מנוגד להיגיון, אא"כ אני מבין את הדבר הבא, וזה געוואלד - המשמעות של הפסוק "בכל צרתם לא צר" שחותם את הנחמות אין פירושו שלקב"ה לא צר, כי הרי לו כן צר כפי שראינו, אז על מי מוסב הכתיב, ה-'לא צר' ב-א? נבאר;

שׁוֹכֵן שְׁחֻקִים - תּוֹלָה אֶרֶץ עַל בְּלִימָה חַי וְקַיִם נוֹרָא וּמְרוֹם וְקָדוֹשׁ.

זה לא התחיל עבשיו. זה עוד מתחילת הדרך - הקב"ה קורא למשה בסנה וחד"ל אומרים שזה היה דווקא בסנה "משום עמו אנכי בצרה", וכשהוא אומר לו תגיד להם "אהיה אשר אהיה" ומשה אומר 'אל תגיד להם על הצרות הבאות אלא רק על הצרה הנוכחית', אומר לו הקב"ה "טוב אמרת". לא שהקב"ה חזר בו, הוא לא התבלבל ח"ו, אלא כל המהלך הוא לתפוס שאנחנו הולכים לקראת הבחור ובתולה. זה מהלך הפוך מהמהלך הרגיל - בני אדם מתחתנים צעירים והולכים ונהיים צעירים, ואילו בגאולה זה הפוך - מתחתנים אחרי ארבעת אלפים שנה והולכים ונהיים צעירים, הופכים להיות בחור ובתולה. כי הכל מתברר. משהו אמר לי פעם שאם הוא היה צריך לברוא את העולם הוא היה עושה את הכל אותו דבר אבל בסדר הפוך - זה מה שקורה בתהליך הנחמה והגאולה.

צער השכינה

"והוא מלקט לאחד אחד" וזה טורח, וזה 'קושי'. ו-"גדול יום קיבוץ גלויות" משמעו בעומק שכל יום בו הקב"ה מקבץ את הגלויות, את נדחי עמו ישראל, את הקליפות, את הדברים שאני הרסתי והעפתי בעולם וצריך לקבץ אותם. כמו כל הכוונות באותה ברכה גדולה. גדול יום קיבוץ גלויות.

במלחמה הראשונה עם עמלק כתוב -

וְהָיָה כִּאֲשֶׁר יֵרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגִבְרַת יִשְׂרָאֵל וְכִאֲשֶׁר יִנִּיחַ יָדוֹ
וְגִבְרַת עֲמֶלְקִי. (שמות י"ז, י"א)

ואומר על זה הזוה"ק, שהכוונה היא לישראל של מעלה, שהוא ה-'אדום ללבושך' -

אמר ר' שמעון... וכי קלה בעיניך מלחמה זו של עמלק? מיום שנברא העולם עד הזמן שהוא ומזמן שהוא עד שיבוא מלך המשיח ואפילו בימי גוג ומגוג, לא תהיה נמצא כמות. ולא משום שהיו חיילים גיבורים ומרובים אלא משום שבכל הצדדים של הקב"ה הייתה. מלחמה זו היא חמורה ביותר שהיא זו המכניסה ספק באמונה וזו הגרועה בכל הקליפות" (זוהר מתורגם בשלח תנז-תנט)

שבכל הצדדים זו מלחמה שהקב"ה מנהל. כמו שיהושע, 'עושה כאילו' את המלחמה, כשבצעם משה מנהל אותה מהגבעה, כך גם משה, זה 'כאילו' והקב"ה מנהל אותה מלמעלה. "ויהי ידיו אמונה עד בוא השמש".

"כי יום נקם בליבי ושנת גאולי באה". היש פרשה יותר מתאימה לומר את זה? אחרי כל התוכחה והקללות, והבקשה של הקב"ה שחותמת את פר' ניצבים - "העידותי בכם היום השמיים וארץ... ובחרת בחיים!".

האם אנחנו מבינים את צער השכינה? לי יש בחירה חופשית ואני יכול לשחק אותה! אני אם 'לא בא לי' עבשיו אז אני בורח ואז יבוא ראש השנה ואני אתנדנד ככה עם הסטנדר, אבל הוא ית' לא יכול! איזה טוב ה', איזה תענוג הוא שאי אפשר להוסיף דעת כי לא ניתן היה לעמוד במכאוב הזה של צער השכינה. זו כוחה של הפטרה.

שלא כיונו אנשי הכנסי' הגדולה על הנראה מפשרי פי' המלות לבד וכמש'ל פ"י. (נפש החיים שער ב')

מעין זה ואף יותר מופיע גם בכל ספרי החסידות. ברור שאני מבקש בתפילה להיות בריא אבל אנחנו פותחים את התפילה ב-"אלוקינו ואלוקי אבותינו, אלהי אברהם, אלהי יצחק ואלוקי יעקב". המלחמה עם אדם שמייצגת את כל הרוע, את כל המלכויות, אל האדום, את רומא. זו לא מלחמה שלנו עם אדם אלא בסופו של דבר זו המלחמה של הקב"ה באדום. וכפי שהנפש החיים ממשיך ואומר שעיקר תפילות ר"ה זה כדי לחנך את האדם להתפלל כך כל השנה. אלו יומיים שאנחנו לא מדברים על עצמנו כלום בתפילה, אפילו לא על חטאים. אין 'אשמנו, בגדנו, גלנו', אלא מבקשים רק על כבוד מלכותו ית' ויתעלה שימלוך בעולם כמו קודם חטא אדם הראשון ויביא את כל העולם למצב של -

מִלֶּךְ עַל כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ בְּכַבֹּדָךָ וְהַנְּשֵׂא עַל כָּל הָאָרֶץ
בְּיַקְרָךְ... (נוסח תפילת ימים נוראים)

הפטרת ראש השנה היא בתפילת חנה, ושם כתוב -

וְהָיָה מֵרַת נֶפֶשׁ וְתַתְּפַלֵּל עֲלֶיהָ וּבְכָה תְּבַכֶּה. (שמו"א, א', י')

זו פעם יחידה בתנ"ך שכתוב כך. זה נורא ואיום. היא לא מתפללת על חנה ולא על אף אחד אחר אלא - "בכל צרתם לא" ואז מגיעים ל-"בכל צרתם לו".

אותו דבר אבל בסדר הפוך

"אתם ניצבים היום כלכם לפני ה' אלוקיכם". הוא לא יכול להמיר אתכם באומה אחרת. מה הוא עושה בכל הזמן, כל רגע? הוא מזווג זיווגים, את הזיווג של הכלה והדוד, את הזיווג שלי ושלו, את הדרך להגיע ל-"שוש אשיש בה' תגל נפשי באלהי כי הלבשני בגדי ישע". ואיזה בגדים הוא לובש? - "אדום ללבושך", "וכל מלבושי אגאלתי". מגואלים בדם, בלכלוך - ומשם תבוא הגאולה. "ומעמים אין איש איתי".

אתם שואלים איך יכול להיות שאחרי ארבעת אלפים שנה שנה נגיע לחתונה של בחור ובתולה? - זה אלוקות. כי פתאום מתגלה, וזו הפטרה שחותמת את כל השנה כולה, בסיכום של כל השנה, שכל התהליכים והמהלכים וכל מה שקורה - זה איזה מין שיר השירים כזה, אבל לא שהכלה פשטה את כותנתה ורואה את הדוד מבחוץ, מרחוק, אלא פה הכלה רואה את הדוד בלבוש קרב. יש פיוט שנאמר בתפילת הימים הנוראים בנוסח האשכנזים שמבוסס על זה -

אֵתָהּ הוּא אֱלֹהֵינוּ - בְּשָׁמַיִם וּבְאָרֶץ

גִּבּוֹר וְנֹעַרְץ - דְּגוּל מֶרְכָּבָה

הוּא שָׁח וַיְהִי - וַצְּוָה וַנִּבְרָא

זָכְרוּ לְנִצְחָה - חַי עוֹלָמִים

טְהוֹר עֵינַיִם - יוֹשֵׁב סֵתֵר

כְּתָרוֹ יְשׁוּעָה - לְבוּשׁוֹ צְדָקָה

מַעֲטָהּ קִנְיָה - נֶאֱפֵד נִקְמָה

סֵתֵרוֹ יִשָּׂר - עֲצָתוֹ אֲמוּנָה

פְּעֻלָּתוֹ אֲמַת - צְדִיק וְיִשָּׁר

קְרוֹב לְקוֹרְאָיו בְּאֲמַת - רָם וּמִתְנַשֵּׂא

הרצון ובין המציאות, אבל בסוף, לעתיד, השם יהיה כמתואר בסוף יחזקאל -

סָבִיב שְׁמֵנָה עֶשְׂרֵה אֵלֶּף וְשִׁמְיֵהוּ עֶשְׂרִים הָאֵלֶּף שְׁמָה. (יחזקאל מ"ח, ל"ה)

"הוי"ה שמה". זה יהיה שם ירושלים. בעומק - שמה' זה לא רק שהקב"ה יהיה שם, אלא שהקב"ה נמצא בכל שממה, בכל שאיה. ובכל המהלכים ה' שמה - היה, הווה ויהיה.

מי נפעם חמי

ואז -

והיית עטרת תפארת ביד-ה' (וצנוף) וצניף מלוכה בכף-אלהיך. לא-יאמר לך עוד עזובה ולא רצף לא-יאמר עוד שממה כי לך יקרא חפצי-כה ולא רצף בעולה כי-חפץ יהיה בך וארצך תבעל. כי-יבעל בחור בתולה יבעלוך בניך ומשויש חתן על-כלה ישיש עליך אלהיך. (ישעיהו שם ג-ה')

נ, אז אחרי זה, ברור שהכלה פתאום תצעק בסוף, כאילו בלי קשר לכולם -

חסדי ה' | אֲזַכִּיר תְּהִלַּת ה' כְּעַל כָּל אֲשֶׁר-גָּמְלָנוּ ה' וְרַב-טוֹב לְבַיִת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר-גָּמְלָם כְּרַחֲמָיו וְכָרַב חֲסָדָיו. (שם ס"ג, ז')

והוא עונה - 'את מתפעלת? הרי אני זה שנפעל מכם, אני מופעם ממך' -

וַיֹּאמֶר אֶךְ-עֲמִי הֵמָּה בָּנִים לֹא יִשְׁקְרוּ וַיְהִי לָהֶם לְמוֹשִׁיעַ. (שם ח')

זה סופו של 'הרומן' בין הקב"ה לבנות ישראל, מי נפעם ממי - הכלה שאומרת "חסדי ה' אזכיר תהילות ה' כעל כל אשר גמלנו" - שם באש, בדם, בנידחות בבאים, שם תהילות ה'. כך פותחים כשעומדים להתפלל את התפילה שבה עוסקים בקב"ה, "תהילות לאל עליון", זה הרגע שבו נעמדים. והקב"ה עונה מלמעלה ואומר - 'את מדברת עלי? ומה אני אגיד?' - "אך עמי המה, בנים לא ישקרו, ויהי להם למושיע".

שבעז"ה "תכלה שנה וקללותיה תחל שנה וברכותיה". את הציטוט הזה אומרים המלאכים בפיוט "אחות קטנה" ומתכוונים אלינו. הם נפעמים מהאחות הקטנה הזו, שהם לא הבינו כלום, לא הבינו במה מדובר, אבל כשהם רואים את האחות הקטנה נכנסת ליומא אריכתא, יומיים שהיא לא מדברת מילה על מה שכואב לה באצבע, בבטן או בגלות אלא רק על זה שאתה ה' תמלוך כי כשאתה תמלוך כל העולם כולו יכירו וידעו.

ראש השנה - בלי חידוש

אחרי שבררנו את סיום ההפטרה נחזור לתחילתה ובזאת נעמוד -

שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ בְּ-ה' תִּגְלַנְּנִי נִפְשִׁי בְּאֱלֹהֵי כִּי הִלְבִּישְׁנִי בְּגָדֵי-יִשְׁעַ...
אנחנו תופסים איזו כפילות זו - הוא המלביש אותי בגדי ישע, הוא המושיע - אותו ואותנו. הוא מלביש אותי ישע בכל המקומות הכי נמוכים שאני עובר.

...מְעִיל צְדָקָה יַעֲטֵנִי כִּי תִּתֵּן יָדְךָ וְכִכְלָה תַּעֲדָה כְּלִיָּהּ. כִּי כְּאֲרִץ תּוֹצִיא צִמְחָהּ וְכִגְנָה זְרוּעֶיהָ תִּצְמַח...
איזה תיאור מופלא, איזה משל נהדר - האם נכנסנו פעם לתוך הקרביים של ההארץ, ממש עם קרני רנטגן וראינו איך הוא מצמיח הכל? -

כן | ה' אלהים יצמיח צדקה ותהלה נגד כל-הגוים.

אין חידוש בראש השנה. מישהו אמר לי פעם - 'הבעיה בראש השנה היא שאין בחג הזה שום חידוש. הרי תמיד צריך להתפלל, תשובה תמיד טוב לעשות, תמיד צריך לתת צדקה, תמיד צריך להמליך את הקב"ה - ההבדל הוא רק שהפעם זה ברצינות'. זה כל כך אמיתי. פעם אחת בשנה אומרים לך - אל תדבר על עצמך, רק על זה שה' ימלוך.

הרבי מליובאוויטש זיע"א מדבר על זה שמתוך עשי"ת יומיים בכלל לא עוסקים בתשובה אלא על המלכה של הקב"ה. אבל זה עומק הענין - שאני מבין שהקב"ה מולך והמלחמה שלו בעמלק היא שלו בכלל, והמהלכים שאני עובר פה למטה זה בכלל הוא, שאני ממליך אותו - זה לא שאני אומר יום יבוא והכל יהיה מושלם ויפה, אלא המלכת הקב"ה על ידי צריכה להיעשות במקומות הכי חשובים ונסתרים ונמוכים - "וכגנה זרועיה תצמיח", וכשאני מגיע לזה אז -

לְמַעַן צִיּוֹן לֹא אֲחֻשָׁה וּלְמַעַן יְרוּשָׁלַם לֹא אֲשַׁקֹּט עַד-יֵצֵא כְּנֹגֶה צְדָקָה וְיִשׁוּעַתָּה כְּלָפִיד יִבְעַר. וְרָאוּ גוֹיִם צְדָקָתְךָ וְכָל-מְלָכִים כְּבוֹדְךָ וְקָרָא לְךָ שֵׁם חֲדָשׁ אֲשֶׁר פִּי ה' יִקְבְּנוּ. (ישעיהו ס"ב א'-ב')

זה התהליך שיתרחש אחרי שאומר הקב"ה "ואני אין איש איתי". גיליתי איך בעצם בסופו של דבר אף אחד לא איתי מהעמים, כי כל אחד מעדיף את האינטרס האישי שלו, ובחרתי עם שרוצה רק אינטרס אחד - "וראו גוים צדקך וכל מלכים כבודך וקרא לך שם חדש". איזה שם? לא נקרא ישראל עוד? תשובה - נכון. כתוב בפסוק -

וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֶׁאֵל מַעֲמֶךָ ... (דברים י', י"ב)

אומר אדמו"ר הזקן - "ועתה ישראל", עבשיו אתה נקרא ישראל כי יש מלחמה בעולם, כי שרית עם אנשים. יש מלחמה בין

השיעור מוקדש לע"נ
אליהו בן ויראן ז"ל
חנה בת ליפא ז"ל
מרת צילה צירל בת חרה"ח יצחק ע"ה
שרה פראדל ב"ר יעקב חזקון ז"ל
ולחבדיל לרפואת
עמרם בן אייזח חיה,
ניתאי בן שני דינאלה,
כרמל מרדכי בן טל שרה
להקדשת שיעורים ניתן לפנות בהודעת וואטסאפ
לעמענאל - 054-7500516